

ԵՎՄԵՆԻԴՆԵՐ

Թարգմանությունը՝
ԱՐԱՄ ԹՈՓՉԱՆԻ

ՄԱՅՑ ԼՆՁԵՐ

ՄԱՅՑ — գուշակուհի

ՄԱՅՑ

ՄԱՅՑ

ՄԱՅՑԵԱՏՐԱՅԻ ՈՒՐԿԱԿԱՆԸ

ՄԱՅՑՈՒՅԵՐ — էրիսխների երգչախումբը

ՄԱՅՑ

ՄԱՅՑԱԿՑՆԵՐ

(Ապոլլոնի տաճարը Դելփիքում: Քալիս է Պիթիան):

Պիթիա.— Աստվածներից նախ առաջին գուշակուհի
 Գեային եմ աղոթք ուղղում, ապա նրա
 Զարմ թեմբաին, որ հաջորդեց մորը գահին
 Գուշակության. այդպես գրույցն է ուսուցում:
 Նրա կամոք, առանց վեճի՝ երրորդը այդ 5
 Տեղը բազմեց Երկրի դուստր տիտան Փերեն,
 Որ թռանը, երբ սա ծնվեց, իբրև պարզև
 Տվեց անունը իր՝ Փերոս, և գահը այս:
 Աս, լքելով ինն ու ժայռերը Դելփի,
 Նախ կառահեց Ատտիկեի հյուրամեծար Ասվակայքում, 10
 Այս շարժվեց դեպ սաարոսը Պաննասոսի, այս երկիրը:
 Նրան անչափ մեծաբեղով ուղեկցեցին
 Հեփեստոսի որդիները ուղեկառուց.
 Վայրի հողը նրանք դարձրին մեշտ աննապարհ:
 Իսկ ասա՝ մարդիկ ու Դելփոսը՝ Ասիսին արքան, 15
 Ընդունեցին եկած սատծուն հառուկ պատվով,
 Եվ Զևսն իրեն, տալով ձիրքը աստվածային,
 Կարգեց չորրորդ գուշակը այս գահի վրա.
 Պատգամախոսն է Լոքսիասն իր հայր Զևսի:
 Նախ դիմում եմ ես աղոթքով հիշյալ չորս դից, 20
 Ապա կոչում Աթենասին, որի տաճարը հեռու չէ:
 Մեծարում եմ ես Կոփիկյան այրում ապրող Ամփիաներին.
 Այդ քարայրը դից օթեամեն ու բերկրանքն է թոչունների:
 Բրուփում է տերն այդ վայրերի, հիշում եմ ես.
 Արտեղից նա գիտավորեց մենադեպին՝ 25
 Հոչուտելու Պենթևսին գերթ Ասպասուակի:
 Աղոթում եմ ես Պիսատոսի հոսքին, ուժին

Պոսիդոնի, այլև Ջեփին ամենազործ
Եվ գնում եմ Անթու, դեպ զահր գուշակոսնու:

Թող հաշոդակ լինի իմ մուտքը առաջել,
Հասն հասիկի՞նում: Եթե այստեղ կան հեղեճներ,
Ինչպես կարգն է՝ թող վիճակով տաճար մտնեն:
Կհայտնեն այն, ինչ աստվածք կաբամփիի:

30

(Բանում է տաճար, սակայն մի քանի վայրկյանից սարսափահար
դուրս է թռչում):

Անպատմեյի, զարհուրեյի՝ մի տեսարան
Ինձ դուրս Ատուց կրկին տնից Լոքսիասի:
Ռժաբեկ եմ, անկար՝ շարժել ուտքերը իմ,
Ու ձեռքերս մի հեճարան են որոնում,
Սարսափա՛ծ եմ ես պարափի, մակկան նման...

35

Երբ տաճարի պատկազարդ խորքը մտա,
Հանկարծ, հենց անդ, որտեղ որ Պորուն է Երկրի,

40

Տեսա նստած դից ատելի մի այր, որպես աղերասրկու:
Նոր մերկացված նրա սրից, ձեռքից կաթում էր թարմ արյուն,
Բռնել էր նա ձիթեճու մի վերձիգ ընձյուղ,

Եվ այդ նյութը, ես պարզ տեսա, շատ խնամքով
Փայթաթված էր ճերմակափայլ մի գեղմի մեջ:

45

Իսկ նրանից վոքր-ինչ հեռու, հասիքներին,
Մրափել էր սահմուկելի կանանց մի խումբ:
Կանայք չէին, այլ Գորգոններ. ասեճք նրանք
Տեսքով նաև Գորգոններից էին տարբեր:

50

Տեսել եմ ես նկարներում Փինևսի ճաշը գողացող
Հարսիսներին. նրանք ունեն թևեր, սրանք՝
Անթև էին, բայց առավել սև ու զազիր:

Խոկում էին, ժամտահոտ էր շունչը նրանց,
Իսկ աչքներից մի հողկալի լորձ էր ծորում:

55

Նրանց զգեստով ոչ թե տաճարը ասաթծու,
Այլ մարդկանց տուն անգամ մտնել չի վայելի:
Ես չգիտեմ, թե այդ խումբը ինչ ցեղից է,
Բայց ոչ մի հող չի պարծեճա, որ սնելով

Եման սերունդ՝ չի զղջացել խիստ ցավազին:

60

Լսում եմ ես, մնացրալք թող որ հոգս
Այս տաճարի մեծագոր տեր Լոքսիասը.
Այլոց տունը մաքրագործող գուշակը և
Ռժաբարարը թող իր տունն էլ ապարթինի:

115

**(Պիփիան գնում է: Տաճարի ներքո: Քնած էրիցիսներով
շրջապատված Օրեւտեւի եւ մտնելուս Ապոլլոնն ու Հերմեսը):**

ԱՊՈՒԼԼՈՆ.— Ես չեմ լքի քեզ, մոտիկ թե՛ հեռու ինձե՛ս՝

Կախահպանեմ մինչև վախճանն այս ամենի: 65

Ուտիւնների՞ց հաւնելայ գթո՞ւ չեմ ինձե՛զու:

Տե՛ս, գեթի եմ այժմ դեմքը մոլեգին,

Տապալել է քունն էգերին այդ գարշելի,

Տարիքն առած այդ կոյսերին, որոնց հետ դեռ

Չի մերձեցել ոչ մի սաստիւմ, մարդ կամ գազան, 70

Ծնկած եմ լոկ չարի համար, Տարտարոսի

Ստորերկրս շար իսպարում եմ հալկա կենում,

Ատելի եմ նրանք մարդկանց, սաստիւմներին օգիմպոսյան:

Փախի՛ր, սակայն կորուխտել դու մի՛ ինի՛ր.

Կհալածեն քեզ երկայնքով մայր ցամաքի, 75

Թախտոսներն քեզ կտանեն ցամաքից դուրս,

Կանցնես ծովով, քաղաքներիով ծովամիջյան:

Մի՛ վհուռոյիր, երբ ճաշակես տառապանքն այդ,

Իսկ երբ հասնես դու ուտանին Աթենասի,

Ծնկի՛ իջիր և գրկի՛ր կոտոր սինալոսը; 80

Անդ կիկնեն դատաւորներ, և ամոքիչ

Խոսք կլսենք. մենք կգանենք այնտեղ միջոց

Ազատելու քեզ հապիտոյան այդ յկանքից,

Չի սպանել էս մորդ դու իմ թելադրանքով:

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Տե՛ր Ապոլլոն, գիտես՝ արդար եմ էս վարվել, 85

Հայտնի է քեզ ամենն, ուստի՛ լե՛ր հոգաւտար:

Ջրեղ էս դու բախարար, որ բարիք գործես:

ԱՊՈՒԼԼՈՆ.— Հիշի՛ր, անց սիրտդ չսխառ է ընկընի,

Իսկ դու, եղբա՛յր արյունակից, հորս գալստ

Հերմես, նրան պիտի հսկես. «Առաջնորդ» եմ 90

Քեզ հորջորջում, ուրեմն լե՛ր հովիսք իմ ինչորարկուի:

Պատվում է Ձեռք մեծապէս անճար մարդկանց

Ռայի բարին առաջնորդող ուղեցուցին:

**(Ապոլլոնը, Հերմեսն ու Օրեւտեւը գնում են: Հայտնվում է
Կիսեւեմեւորայի որվականը):**

ՌԻՐՎԱԿԱՆ.— Ննջե՛լ էք դուք. քնածներն ո՛ւմ եմ պիտանի,

Անարգված եմ էս ձեզանից այդ հոգվոց մեզ: 95

Ստանե՛լ եմ էս, կշտամբանքն է միշտ անբաժան

Ուղեկիցն իմ մեղալների անորաշխարհում,

Հաճո՛ւմ եմ անդ ամբաստար: Կրկնում եմ ձեզ՝
Պարսաբան եմ նրանք ինձ մեծ մեղադրանքով:

Անեղ պատիժ կրեցի իմ հարագատից. 100

Աստվածներից ոչ ոք բնավ չզայրացավ,
Երբ սրածեց մորը ձեռքը իր գավակի:

Այս վերքերին սրտով հաչացք դուք նետեցեք,
Քանզի բնած հոգու աչքը սուր է, ցոյուն.

Ճերեկն ահա եւ մնում քախտը փարոկային: 105

Լակել էք միշտ դուք ընծաներն իմ բազմաթիվ,
Անողորմից հեղումներ եմ ես կատարել ձեզ հաճելի,

Գիշերները, ձեր ծամին, իմ վառ օջախում
Ձե՛ք ճաշն է լոկ հոտը լափել, ո՛չ ուրիշ դից:

Եվ այդ ամենը մոռացված է, տրորվա՛ծ: 110

Ազատվելով՝ եղնիկի պես փախուտտ ավեց,
Դուրսով ոստնեց նա ձեր լարած որոզայթից

Ու այժմ ձեզ պարծենալով ծակակում է:

Անսա՛նջ դրեք, ողբում եմ ես հոգուս համար,

Արափվեցե՛ք, ո՛վ ստորերկրյա դիցուհիներ, 115

Երագակա՛ն Կիտեմնեստրան ձե՛զ է կոչում:

ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԲ (քնի մեջ հառաչում է)

ՈՒՐԳԱԿԱՆ.— Հառաչում եք, իսկ նա հեռո՛ւ է, նա փախա՛վ,

Քանզի նրա բարեկամներն անան շեն ձեզ:

ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԲ (հառաչում է) 120

ՈՒՐԳԱԿԱՆ.— Քնա՛ծ էք դուք, ողբս ձեզ չի գթաշարժում,

Ազատության մեջ է Օրեստը մայրաապան:

ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԲ (հեծեծում է)

ՈՒՐԳԱԿԱՆ.— Հեծում եք և մնում քնած, էլե՛ք շուտով,

Չարիք գործել՝ չէ՛ որ աս է ձեր պարտքը սուկ: 125

ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԲ (հեծեծում է)

ՈՒՐԳԱԿԱՆ.— Քունն ու խնջանքն՝ ոչխակիցները գորավոր,

Հրածել եմ արդ մոչեզնությունը ժախտ օձի:

ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԲ (հեծեծում է կրկնակի ուժգին).— Եսանի՛ր,

Ճանկի՛ր, ճանկի՛ր, ճանկի՛ր, ձե՛րք գցիր: 130

ՈՒՐԳԱԿԱՆ.— Քնի մեջ էլ հապածում է նա գազակին.

Ու հաչկցիլի քերծելի պես՝ իր գործին միշտ

Հարատարիմ. է՛լ, թող քունը քեզ չընկրճի,

Մի՛ եկթարկվիր Գինջին՝ վկանքս մոռացած:

Թող քո սիրտը կրծի արդար պարսավր իմ. 135

Ողջամիտի համար այն տար իսպա պիտ լիներ:
 Խարանեցե՛ք նրան շնչով արշունալի,
 Խարկեցե՛ք ձեր որովայնի ժահով, հրով,
 Եվ թող կրկին հալածանքից նա տոչորվի՛:

(Չբվում է):

ԵՐԳՉԱԽՄԻՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Զարթնի՛ր, նրա՛ն դու զարթնեցրու,

ինչպես ես՝ թեզ:

140

Քնա՛ճ ես դեռ, էլի՛ր և նիրհը թոթափի՛ր,

Տեսնենք՝ արդո՞ք նա մեզ իզուր շնախատեց:

ՊԱՐՈՂՈՍ ԱՌԱՋԻՆ

ԵՐԳՉԱԽՄԻՏԻ.— 1. Ավա՛ղ, ավա՛ղ, նախատվեցի՛նք,
 սիրելի՛նն՝:

Մտրոփե 1

2. Օ՛, զո՛ւր կորան լկանքները իմ բազմաթիվ:

1. Եղո՛ւկ, եղո՛ւկ, տառապում եմ ես դառնորեն,

145

Եղո՛ւկ, չարի՛ք անտանելի,

Ռահնեց, փախա՛վ զազանը մեր որոզայթից,

2. Քնից սբարտված՝ մեր որպ մենք բաց թողեցի՛նք:

1. Ավա՛ղ, Զևսի զավակ, խարդախ գտնվեցի՛ր: Անտխարոփե 1

2. Երիտասարդ՝ անարգեցի՛ր դու պատավ դից: 150

1. Դու հարգեցի՛ր աղերսանքն այն պիղծ պատանու,

Որ դահիճն է իր ծնողի:

Աստված ես դու, սակայն փախցրի՛ր մայրապանին,

2. Քո արարքը ո՛վ է արդար համարելու:

1. Ինձ հաշտելված նախատի՛նքը անըջական, Մտրոփե 2 155

Խթանի պես ժախտ հեծյալի,

Խրվեց ուլիղ

Իմ կրծքի տակ, իմ սրտի, մեջ:

2. Ինչպես դահճի չարալիկը

Մորակի տակ,

160

Դողում եմ ցուրտ, անտանելի զարհուրանքից:

1. Այնպես եմ նոյ սատվածնիրը հիմա վարվում. Անտխարոփե 2

Նրանցն է գահն Արդարության,

Բայց այդ գահը

Արյանք պղծված է ծայրեծայր:

165

2. Դուք նայեցե՛ք, արյան մեջ է
 Պորտն երկրի,
 Հոյ է այն զարհուրելի մի մեղսանքով:

1. Գուշակ աստվածն ինքնահոծար ու ինքնակոչ՝
 Գարշ արատով
 Իր սրբարանն ստրակահեց:
 Գից օրենքը ոտնեց, հարգեց մարդկանց օրենքն
 Ու խորտակեց Մոքաների սվանդը հին:

Սարուիէ 8
 170

2. Տրտնած եմ ես, քայց փախաւակիմ
 քայց չեմ թողնի,

Անախարութիէ 8
 175

Հողի տակ իսկ
 Ազատութիւնն մա չի գտնի,
 Հասուցում է սպասում նրան, իր գլուխը
 Էլ չի փրկի նա համարյուն դիակապից:

ԷՊՍՏՈՂՈՒ ԱՄԱՋԻՆ

(Տաճարից կենում է Ապոլոնը):

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Դո՛ւրս, շուտափույթ հրամայում եմ հեռանալ

Այս տաճարից, գուշակարանը լքեցե՛ք,
 Աքապես օձն՝ արծաթաշող ու թևավոր,

Այս ուկեթել ու պիրկ, լարից առաքվելով,

ձեզ կատիպի ցապից ժայթքել սն փրփուրով
 Մակարդները մարդկանց արյան, որ լսկել էք:

Մագական չէ ձեզ գտնվել այս տան ներսում,

Այլ անդ, որտեղ դառ վարելով կուրացնում եմ,

Կառափնատում, քարկոծում և՛ անորձատում,

Որ մանկածին սերուն է հոսում անպետքացած,

Որ լսվում են ցցի հանված թշվառների

Թառանջները սրտակեղեք: Ահա թե ինչ

Տոներ են ձեզ միշտ սիրելի, ահա ինչու

Գարշ էք դուք դից: Նողկալի էք նաև տեսքով,

Կվայելելք ձեզ արնախում մի սոյունծի

Այրում կենալ, այլ ոչ թե ձեր ներկայությունը

Անարտել այս սրբավայրի պերճությունը:

Արդ, հեռացե՛ք, և ինքնե՛րրդ, առանց հովվի,

Արդ, հեռացե՛ք, և ինքնե՛րրդ, առանց հովվի,

180

185

190

195

199

Չի ձեր հոտը հաճելի չէ ոչ մի տաճոս:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Տե՛ր Աստուծո՛ւ, դու ակա՛նց դիր մեզ քո ներքին:

Ոճիքի մեջ ոչ թե եղար լոկ համախոն,

Այլ ձեռնաբկող, ամբողջը ինքդ արեցիր:

200

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Ինչպե՛ս, մեկնի՛ր. կտամ այդչափ քեզ ժամանակ:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Դե՛ս դրդեցիր այն օտարին մոռը սպանել:

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Ես դրդեցի վրեժ լուծել իր հոր համար:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Եվ այդպիսով հոր արյունի պատճառ դարձար:

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Մարբազործման համար եկավ հա իմ տաճար:

205

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Ուղեկիցն ենք նրա,

ինչո՛ւ էս մեղադրում:

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Պատշաճ չէր ձեզ այս տաճարի մեջ ոտք դնել:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Սակայն չէ՞ որ մեր պա՛րտքը այդ ստիպեց անել:

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Ի՛նչ պարտք է դա, պարծեցի՛ր մե՛ծ պարգևովդ:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Մայրասպանին արաքսում ենք մենք տներինց:

210

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Իսկ երբ կինը սպանում է իր ամուսնակցի՞ն:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Արյունակցի արյուն չէ հա թափում այդկերպ:

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Որեան՝ սի՛ն է, անարժե՛ք բոչորովին Ռիսոք Ջափ ու անարատ կին Հերայի:

Անպատիվ է անում այդ խոսքը Կիպրոսում,

215

Որ տալիս է մարդկանց քերկրանքը մեծագույն:

Մահիճը, ուր բախտն է կասում կնոջն այրին,

Սուրբ է ամեն ուխտից, Իփլեն է այն հսկում:

Եվ եթե դու բաց ես թողնում այրասպանին,

Չես հալածում ցամաքն ու չես պատահաւում՝

220

Մեղք ես գործում՝ Օրճառեսին վտարելով.

Մի մեղասանքը կատաղեցրել է քեզ տաստիկ,

Իսկ մյուսի հանդեպ՝ ճերող ես շափազանց:

Ոչ, թող վեճը լուծի Պաղլաս աստվածունին:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼՍԱՎՈՐ.— Բայց և այնպես՝ ձեռք, չեմ վերցնի ես այդ այրից:

225

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Հետապնդի՛ր. մի՛ խնայիր ջանք ու եռանդ:

ԵՐԳՉԱԽԱՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Դու մի՛ ծաղրիր ծառայությունն
իմ պատվազոր:

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Այդ պատիվը իբրև նվե՛ր էլ չեմ ուզի:

ԵՐԳՉԱԽԱՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Այո՛, քանզի Ջևաի գաևի մտտ
մեծ էս դու:

Ինչ էս... Արդուն էլ առարձակ ինձ մայրախան:

230

Պատի նրան հետապնդեմ՝ ինչպես որսի:

(Երգչախումբը հեռանում է):

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Նեցուկ, փրկիչ պիտի լինեմ խնդրարկույին,

Ջի ահեղ է առողջածնեթի և մարդկանց մեջ

Անխրատի քեզն, երբ նրան լքում էս դու:

(Գնում է):

ԵՐԿՐՈՒՄ, ԵՐԿՐՈՐԳ

(Արեհը: Արեհասի տաճարը: Փրեստերը ծերազրած գրկել է
առաջածեղմու կողքը):

ՔՐԵՍՏԵՍ.— Ռ՛վ տիրուհի Պալլաս, եկաւ պատեղ կամքով

235

Լոքսիասի. փրեծփնդրին՝ դու ընդունի՛ր

Ողորմարար: Էլ մեղսուչ չեմ ձեռքերք իմ՝

Բթացել է ցաղը մեղքի, գի հաճել էմ

Սս մարդկանց մեջ, օջախներում օտարների:

Կտրել էմ էս ծով ու ցամաք և, տե՛ս, հիմա,

240

Լոքսիասի խոսքին հրո, եկաւ պատեղ,

Ռ՛վ դիցունի, դես տաճարն ու արձանը թո.

Արատեղ պիտի մնամ, ապստեմ դառաւմնի:

(Գաղիա է երգչախումբը):

ԵՐԳՉԱԽԱՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Եկե՛ք, անշուշտ սրանք

հետքերն են այդ այրի,

Ջեսեեցե՛ք մունջ մատնիչի ցուցմունքներին:

245

Արալեւ շունը վիրավորված վիթի արչան

Խաթիներով հապածում է նրան, գտնում:

Փանք է շնչում կործքս, սաստիկ տառապեցի.

Անցել էմ էս այս երկրքի ողջ երկայնքով՝

250

Անթև թռել ծովով՝ նրան միշտ հետամուտ.

Նրա ճարփց դանդաղ շէի էս պանում:

Արդ, գգում էմ, թաքնված՝ է առտ ինչ-որ տեղ,

121

Ջի մարդկային

Այբույնի հոս էս էս արեան:

ՊԱՐՈՒՅՈՒ ԵՐԿՐՈՐԳ

ԵՐԿՐՈՐԳ ԷՐԻՆԻՍ.— Նայի՛ր, ճայի՛ր, շրջակայքը
լավ պրարոի՛ր, 255

Որ չփախչի

Այդ մայրապալանը անպատիժ:

ԵՐՐՈՐԳ ԷՐԻՆԻՍ.— Անուարակոյս՝ դարձյալ պաշտպան է
նա գտել՝

Ծնրադրելով աստվածուհու արձանի մոտ.

Դատ է սպասում իր քազուկի գործի վրա: 260

ՉՈՐՐՈՐԳ ԷՐԻՆԻՍ.— Անհնար է, որ դա լինի, քանզի թափված
Արշունը մոր, ալա՛ղ, ալա՛ղ,

Ներքաշել է հողը անդարձ:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԳ ԷՐԻՆԻՍ.— Դրա դիմաց՝ ես կենդանի
քո մարմնից

Կծծեմ ողջ հյութը կարմիր, 265

Կկլանեմ իսպառ անեղ ըմպելիքն այդ:

ՎԵՏԵՐՈՐԳ ԷՐԻՆԻՍ.— Սնքած՝ հողի տակ կխուժես
դու կենդանի,

Կհասուցես այդկերպ մորդ մահվան համար:

ՅՈՒԹԵՐՈՐԳ ԷՐԻՆԻՍ.— Անդ կտեսնեն, որ մեղսագործ
բռնոր՝ մարդիկ,

Որոնք ասածու և կամ հյութի են սննարգել, 270

Կամ մեղանչել ծնողների դեմ հարազատ,

Միշտ կրում են իրենց սրատիժը վառուակած:

ՈՒԹԵՐՈՐԳ ԷՐԻՆԻՍ.— Մեծ Հաղեսն է դատավորը
մարդկանց այնտեղ՝

Երկրի ճերքո,

Գրանցում է իր սրտի մեջ նա ամեն բան: 275

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Աղետներն ինձ ուսուցել են, էս լավ գիտեմ
Մարտագործման ծեսերը ողջ, գիտեմ, թե երբ

Հարկ է խուճել և երբ՝ լուր: Այս դեպքում ինձ

Գատկիրել է խուճել գիտուն ուսուցիչն իմ:

Չեղքիս անջել է սրդ արշունը, ցամաքել, 280

Մաքրված եմ եւ մեղսանքից մաքրասպանի:
 Թաղմ էր այն դեռ, մինչ Փերոսի օջախի մտն
 ինզի արչաւք մաքրագործումն իրագործվեց:
 Խոսքս սաստիկ պիտ երկարի, եթէ թվեմ
 Երանց, ովքեր ինձ ձեռ շիպել են անվնաս:
 Երբանում եմք, և մաքրում է ժամանակը սաեւն մի քիծ... 285

Արդ, անսրատ քերանով եմ եւ քեզ կոչում,
 Ո՛վ Աթենաս, այս երկրքի մեծ սիրունի.
 Եւցո՛ւկ եղիր, ու դու անզեւք ձեռք կրելու
 Իճձ, իմ հողը և արգոսյան ժողովրդին,
 Հար կմնանք դաշնակիցը քո անխարդախ:
 Գուցէ այժմ երկրրում եւ դու Կիթիական,
 Քեզ հարազատ հոռակքի մտն Տրիտոնիսի. 290

Ետնած եւ կամ ուրքի վրա օգնում եւ դու
 Ժողովրդին՝ քո սիրելի: Գուցէ հովտում եւ Փլեգրեյան,
 Կիտում եւ այն ինչպես խիզախ այր զորախար:
 Ինչեկցե, աստվածները նաև հեռվում են մեզ լուսմ. 295

Արդ, հայտնվի՛ր, ազատապա՛րս դու եղիր:
ԵՐԳՉԱԿՍՄԻ ԳՆԽԱՎՈՐ.— Ո՛չ Լոքսիաւը, ո՛չ զորութունն
 Աթենասի 300

Չեմ սատարի քեզ, կկորչես արհամարհված:
 Արտոյ երբեք խնդություն չի ճաշակելու,
 Կի՞նես մի անարչուն սուվեր, դեկրի լախ:
 Գառասխասն չե՞ս տախս, խոսքս քամասիրո՞ւմ եւ:
 Իճձ հաւար են քեզ սնուցել, և իմ զոհն եւ
 Գու կենդանի, զոհարանի՛ն չես մորթվելու: 305
 Արդ, ականջ դիր երգիս, ասից քնդարմացի՛ր:

Ապա՛, խմբապա՛ր եկեք մենք բոնեւք,
 Հասել է ժամք,
 Որ զարհուրելի այս երգը երգենք:
 Գառմենք՝ մեր խմբին ինչ է փհակել
 Եսկասուսգիրը մարդկության հանդեպ:
 Մեր ցանկությունն է՝ միշտ արդար լինել. 310

Երամ, ով ձեռքերն անեղծ է պահում,
 Չենք հեռապեղում մենք մոլեգնաբար,
 Կանցնի մա կյանքի ուղին անչարիք:
 Բայց եթէ մեկը, ինչպես այս այրը, մեղսանք գործելով, 315

Փորձի թաքցնել ձեռքերն սպասնուն,
 Հանգուցյալներդ՝ վկաներն արդար,
 Մեզ փրիժարու կկարգեն արչան,
 Եվ կհալանկենք նրան ի վերջո:

320

(Երգչախումբը պար է գալիս Օրենսեւի շուրջը):

ՍՏԱՍԽՈՆ ԱՄԱՋԻՆ

ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ.— Մա՛յր ինձ ծնած, մա՛յր իմ Գիշեր,
 Չէ՞ որ դու ինձ մեռյալների ու ողջերի
 Համար իբրև վրիժարու աշխարհ քերիք:
 Օ՛, ախա՛նջ դիր, Լեռոյի գարսն ինձ աճարգեց,
 Խնկեց ինձնից այս փախառակին,
 Մինչդեռ օրեն է, որ քալի
 Նա արյունը իր մայրական:

Մարտի 1

Իմ գոհին եմ այժմ ձոնում
 Ես մեղեդին այս մոլեգին,
 Հոգեկործան ու խենթ երգը
 Էրիճիսներ ժանա քույրերի.
 Անքնար իմ հիմնից անքում,
 Փայտանում է սիրտը մարդկանց:

325

330

Ինձ վիճակված գործն այդ աճարս
 Մոչրան ինքն է մանդ, աճխախտ պարտքն է դա իմ:
 Մերձավորաց արյուն թափող լսիերշ մարդկանց
 Ողեկիցն ենք մենք աճքածան, երկրի տակ էլ
 Հալածում ենք նրան հալխտ,
 Մեռնելով էլ նա չի գտնում
 Լիակատար ազատություն:

Անտիստրոֆի 1

335

340

Իմ գոհին եմ այժմ ձոնում
 Ես մեղեդին այս մոլեգին,
 Հոգեկործան ու խենթ երգը
 Էրիճիսներ ժանա քույրերի.
 Անքնար իմ հիմնից անքում,
 Փայտանում է սիրտը մարդկանց:

345

Մեզ ի ծնն քածին ընկալ
 Վիճակը այդ. լոկ՝ հարկ է ինձ

Մարտի 2

Անողորք եկք մարդկանց հանդես: 385
 Չե՞ն մեծարում մեզ, վաարված,
 Հապետ հեռու դից կանառից՝ կե՞նում եկք մե՞նք
 Անույս մեզում, և ո՛չ մեռյալ, ո՛չ ողջ մարդիկ
 Չունեն ուրի մեզ հասնելու:

Կա՞ւ արդո՞ք մի մահկանացու, Անտիստրոփէ 4 390
 Որ չդողա, չզարհուրի՝
 Լսելով իմ ուժի մասին:
 Բախտն ինքն է ինձ աչն շնորհել,
 Աստվածներն էլ հաստատել են.
 Անհաւատ է դեր պարզան աչ ճին, իշխում եմ ես՝ 395
 Ոչ անպատիվ, թույլեա կե՞նում եմ երկրի տակ,
 Անարե, մութ խավարի մեջ:

ԷՊԻԿՐԵՆՆ ԵՐՈՐԹ

(Հայանվում է Աթենասը):

ԱԹԵՆԱՍ.— Հեռու երկրում ինձ քարձրալուր մի կանչ հասաւ.

Հածում էի Սկամանոյի մոտ, այն եզերքում, 400
 Որ, լավ գիտեք, սուաջնորդներն աքեական
 Ասիայեա ինձ նմիրեցին ամբողջովին.

Դա նվաճված ինչքից բաժինն է իմ հսկա,
 Մեծ Թեակաի որդիների ընտիր ընծան:
 Արդ, իմ անխոնջ ուրբերով ես անթն թուա՝ 405
 Սասանէրով կոր վահանս սուչոցով,

Ասեա կարքով թոցնում էին ինձ հաղթ ձիեր:
 Բայց տեսնում եմ արտասովոր մի խումբ այստեղ.
 Չեմ երկարողում, տեսածս լոկ ինձ ապշեցրեց:

Ո՛վ եք արդո՞ք, քոյորիդ եմ հարցս ուղղում, 410
 Քեզ, ո՛վ կուռքիս սոցն ծնկամ օտարական,
 Եվ ձեզ, կանա՛ք, գոյակների ի՞նչ ցեղ եք դուք:
 Չե՞ն տեսել դիք աստվածների ու մարդկանց մեջ
 Կերպարանքով ձեզ նմանվող էակների:

Չեմ պարսաւում, անարդար է վատարւնել 415
 Հարևանին տգեղության հաճար միայն:

ԵՐԳՉԱՆՍԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Դո՛ւսոր Ձեւի, քեզ սրտաախտն
 կտամ հակիրճ.

Չափակեմքն ենք հավերժական մոլոց Գիշերվա,
Աստիկանքս տանն անվանում են մեզ Անեծքներ:

ԱՅԵՆԱՍ.— Արդ, իմացա անունը ձեր ցեղին տրված:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Հիմա նաև մեր գրադմունքը
դու կիմանաս:

420

ԱՅԵՆԱՍ.— Այո՛, եթե հասկանալի խոսք ինձ կատես:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Մարդասպանին հապածում ենք
մենք տներից:

ԱՅԵՆԱՍ.— Եվ որտե՛ղ է վերջը նրա թափառումի:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Անդ, ուր բնավ չնտելացած չեն
բերկրանքի:

425

ԱՅԵՆԱՍ.— Իրանով ես սպանում ես ա՛յս փախառակին:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Հանդգնել է սպանել նա մորն
իրեն ծնած:

ԱՅԵՆԱՍ.— Չի՞ երկնչել նա այլ Պարսքի բարկությունից:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Ի՞նչ խթան է, որ պիտ դրդի
մորն սպանել:

ԱՅԵՆԱՍ.— Բայց ես միայն մեկ կողմի խոսքը լսեցի:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Նա չի երդվի, ոչ էլ երդում
կպահանջի:

430

ԱՅԵՆԱՍ.— Գու ուզում ես թվա՛լ արդար, այլ ոչ լինել:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Ինչպե՛ս, մեկնի՛ր. իմաստությամբ
հարուստ ես դու:

ԱՅԵՆԱՍ.— Անարդարք երդմանք էլ չի հաղթանակի:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Ուրեմն՝ դու դատի՛ր, վճռի՛ր
արդարորեն:

ԱՅԵՆԱՍ.— Արդ, դուք գործի վճիռը ի՛նձ եք վստահում:
ԵՐԳՉԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Հարկավ, քանզի պատվելի է
արժանավորն արժանապես:

435

ԱՅԵՆԱՍ.— Ռ՛վ հյուր, իսկ դո՛ւ ինչ կխոսես, արդ քո հերթն է:
Անվանիր քո երկիրն, ծնունդն ու շարիքը

Քեզ միճակված, սպարսալանքից քեզ պաշտպանի՛ր:

Վստահ արդար լինելուդ մեզ՝ գրկել ես դու

440

Սուրբ, ծնկել իմ սրբազան օջախի մոտ:

Խնդրարկու ես, նման արքա Իբսիդնին:

Այս ամենին դու դյուրահաս պատասխան տուր:

ՄԵՆԱՅԵՍ.— Ռ՛վ տիրուհի Աթենաս, նախ քեզ կազատես
Վերջին խոսքիդ մեջ առկա մեծ մտմտանքից:

445

127

Կոռքի առաջ, գերթ աղերսող, ես չեմ ծնկել
Ռենեմարով ձեռքերիս մեջ մեղսանքի քիծ:
Քեզ կբերեմ այժմ գորեղ մի ապացույց.

Օրե՛ն է, որ ոճրագործը ակնոս մնա,
Քակն դեռ նա չի մաքրվել մի նորածին 450
Անասունի մաքրագործող թաքն արշուճով:
Վաղուց արդեն ես տներում օտարների
Սրբագործվել եմ տաք արշամբ, հոսուն ջրով:
Ասում եմ առ, որ այդ փուջօից ազատ լինես,
Իսկ ծննդիս մասին խնայն դու կհմանաս. 455

Արգուցի եմ, և հայրը իմ, ում լավ գիտես,
Ազամեմեռնն է՝ առաջնորդը մայրերի,
Իվիոն բաղաքը նրա հետ կործանեցիր:
Տուն դառնալով՝ նա գոհ գնաց ակարգարար,
Նրան սպանեց սևահոգի մայրն ինձ ծնած՝ 460
Թակադեղեղով մի երիկեղանգ ծածկոցի մեջ.

Լոգարանն է վկան նրա քիլո սպանություն:
Ես տաքագիր էի մինչ այդ, ապա դարձա
Եվ սպանեցի մորս, բնավ դա չեմ հերքում.
Վրե՛ծն էր այդ իմ սիրելի հոր օրհասի: 465

Իմ համախոհն դրո՞ղչն ինքք՝ Լոքսիասն էր.
Նա գուշակեց, որ ցավը սիրտս կխայթի,
Եթե մահվամբ մեղսագործներն չհատուցեն:
Արդ, որո՞շիք՝ իբրևացի՞ եմ ես, թե՛ ոչ,
Քո ցանկացած վճիռ հոժար ես կրնչունեն: 470

ԱԹԵՆԱՍ.— Դժվարին է գործը, մեկ մարդ այն չի դատի,

Սակայն և ինձ վայելուչ չէ այժմ քննել
Մոլոցքի մեջ կատարված այդ սպանությունը:
Ընդունում եմ՝ իմ տանաքը մուտք ես գործել
Դու անարատ, մաքրագործված. ապահով ես 475
Ու անպարսավ, քեզ տեղ կտամ բաղաքիս մեջ:

Սակայն սրանց հույնպես դյուր բախտ չի վիճակվել,
Եվ եթե այս գործում նրանք քեզ չհաղթեն,
Մոլեզներով՝ ողջ իմ երկրում իրենց թույնով
Կսերմանեն շարաղետ ախտ անուսանելի: 480
Վարանած եմ. երկու էլքն էլ՝ պահել նրանց,
Թե՛ վաարել՝ աղետալի պիտի լինեն:
Բայց քակն որ այդ գործը ինձ է վիճակվել,

կրկնորեմ երդվալ դատաւորներ այդ ապանության
 եւ դարերի համար ատյան ատա կհիմնեմ: 485
 Բոք՝ փաստարկներ, ապացույցներ կուտակեցեք,
 Արդարությանը երդումով սատարեցեք:
 Իմ քաղաքից կրկնորեմ մարդկանց ազնվագույն,
 Որ դիպվածը դատեն նրանք անկողմնակալ՝
 Իրենց ուխտին շխտունելով իսարդախություն: 490

(Չեմ է):

ՄԱՍԻՍԻ ԵՐԿՐՈՐԳ

ԵՐԳՉԱՅՈՒՄԻՄԲ.— Խորտակված է ամեն ավանդ,
 Երե այժմ նոր օրենքով
 Հաղթանակեն մեղսանքը և
 Երավունքը մայրաապանի:
 Կապթակոյի բոլոր մարդկանց 495
 Այս ոճիի էլքը հաջող,
 Եվ ծնողներն այսուհետև
 Ակրեն բոլոր տառապանքներ
 Անփական քիրտ զաւակներից:

Բանգի մարդկանց հավետ հսկող **Անտիստրոփե 1** 500
 Մենադների ցաւումը էլ
 Երանց գործերը չի գապի:
 Ողջն աղետի պիտի հաւցնի.
 Գորջը չարիք լոկ տեսնելով՝ 505
 Մարդիկ միայանց պիտ աղերսեն
 Գաղար, դարման աղետների,
 Բայց ամոքիչ պետականիներ
 Դժբախտը զուր պիտի փնտրի:

Այնժամ ոչ ոք, չարիքների **Ստրոփե 2**
 Հարվածներից տառապահար, 510
 Թող չկանչի մեզ գոռալով.
 «Արդարություն, Էդիմիսեն՝ր, որտե՞ղ է ձեր
 Զորությունը»: Անշուշտ պոկերպ
 Ընտով մի հայր կամ լկյալ մայր
 Պիտի ողբա հառաչալիր, 515

Երբ քանդվի տունն արդարության:

Անտիստրոֆե 2

Երբեմն վախեն օգտավետ է,
Եվ անհրաժեշտ է, որ հսկի
Սրտին՝ նրա մեջ բազմելով:
Տվայտանքը ուսուցում է իտիեմություն.
Եթե սիրուն անը շանի,
Կգտնվի՝ արդյոք մի մարդ,
Կգտնվի՝ մի ժողովուրդ՝
Արդարությունը մեծարող:

520

Ստրոֆե 3 525

Ո՛չ գոյությունը անիշխան,
Ո՛չ բռնությունը քեզ վրա
Մի՛ դրվատիր:
Ամեն քանում
Միջինին են դիր ուժ տվել,
Նրանց՝ խախտումը հաճո չէ:
Եջմարիտ խոսք են ձեզ կատեն.
Բարքն անատված
Ծնում է լոկ հանդգնություն,
Առողջ հոգին՝
Զարմ ամենքին միշտ սիրելի՝
Փափագելի երջանկություն:

530

535

Անտիստրոֆե 3

Արդարության զոհարանից
Երկյուղածիր դու հավիտյան,
Եվ, հետամուտ
Շահի, դու այն
Մի տրորիր պիղծ ոտքերով,
Զի կսպասի քեզ հատուցում
Ժանտ Օրհնաից հզորագոր:
Պատվիր պատշամ
Պատկառանքով ծնողներիդ,
Ակնածանքով,
Հյուրամեծար քո հարկի տակ
Դու մեծարիր միշտ հյուրերին:

540

545

Ստրոֆե 4

Ով արդար է
Առանց օտար հարկադրանքի,
Նա կլինի քարեքաատիկ,

550

Յի կործանվի անհառունակ:

Իսկ ով մեղաց խառնակ հորձանքն է մխրճվում,
Գողգարաբար, լկտիարաբար աշդարությունը անարգում,
Երբեք ստիպված նա կիջեցնի առագաստն իր,
Քանզի չարյաց փոթորիկից
Եխորտակվի կայսն իր նավի:

555

Կաղաղակի

Անտիստրոֆի 4

Նա հողմի մեջ անդիմադիր,
Բայց ձայնն իր չի լսի ոչ ոք:
Եթանակեն դիք գոռ այրին՝

560

Տեսնելով, որ աղետի դեմ նա անգոր է.
Էլ խոսիտ չէ, անկարող է կոհակներից խուսանալել:
Արկերայ նախկին օրերի նախք հաջողակ,
Արդարության խորթն զարկված՝
Պիտի կորսվի անհաչտ, անսուգ:

565

ԵՐԱՍՏՈՒՆ ԶՈՐԲՈՐԳ

(Չափս են Արեհասը, դատավորները և մի մունետիկ):

ԵՐԵՆԱՍ.— Հնչի՛ր, մարդիբանց հանդարտեցրո՛ւ, ո՛վ մունետիկ,

Թող տիրելեկան փողի զիլ ձայնն եթեր հասնի:

Փողանմարի՛ր աշրտը շնչով քո մարդկային,

Թող անթոխք որոտածայն հեշյուն լսի:

Արդ, երբ արդեն հավարված է խորհուրդը մեր,

570

Չարս է լռել և ոտանել օրենքը իմ,

Որ ստիպվեալ տակնանել եմ ես քաղաքին.

Դատավորներն արդար վճիռ պիտի հանեն:

(Չափս է Ապողոնը):

ԵՐԳՉԱՍՏՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Տե՛ր Ապողոն, գնա՛,

գրադի՛ր քո հոգսերով,

Ինչո՛ւ ես այս գործին դատեմս դու մասնակից:

575

ԱՊՈՂՈՆ.— Եկել եմ ես որպես վկա, զի այս այրը

Մտել է իմ տանարն իբրև աղերսարկո.

Ես եմ նրան մաքրագործել այդ ոճիրից:

Չարին ինքս նրան պաշտպան պիտի կանգնեմ,

Քի նրա մոր սպանությանը մեղսակից եմ:

580

(Երեմայի)

Ակտի՛ր դաւար, վարի՛ր դու աչն որպէս գիտուն:
ԱԹԵՆԱՅ.— Ակեցե՛ք, դասն ազդարարում եմ էս բացված.

Նախ թող խոսեն մեղադրողներն՝ ի սկզբանե
Ճշմարտարար ծանուցելով մեզ այն գործին:

ԵՐԳՉԱԵՍԻԲԻ ԳՎԽԱՎՈՐ.— Աչտեղ մենք շատ ենք,
բայց հաւիիրն պիտի խոսենք:

585

(Յրեւտեսին)

Մեր հարցերին աչմն հերթով պատասխան արո:
ԵՐԿՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Նախ դու ասա՛, սպանե՛լ էս մորդ

խնայելու:
ՕՐԵՍՏԵՍ.— Սպանել եմ, այո էս չեմ ժխտի ամենևին:

ԵՐԲՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Մեկ միայնք արդեն կորցրիք
դու երեքին:

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Պարտված չեմ դեռ, ծախից վաղ մի՛ մեծարանիր:
ՉՈՐՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Արդ, հարկ է քեզ ասել՝

590

ինչպե՛ս դու արանեցիր:
ՕՐԵՍՏԵՍ.— Ատրն աչ ձեռքով երա կոկորդը խրեցի:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Ո՛վ հաճողեց, խորհարդ սպեց
այդպէս վարվել:

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Գուշակ աստվածն, ով որ հիմա վկան է:
ՎԵՏԵՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Ուրեմն՝ մորդ քեզ աստվա՛ծ դրդեց

595

արանել:

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Այո՛, և հար իմ քսիտը էս չեմ պարտաւիր:
ՅՈԹԵՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Երբ վիճակդ հաճեն, այլկերպ դու

կխոսես:
ՕՐԵՍՏԵՍ.— Հուսամ՝ հաչքս շիրմից անցուկ ինձ կանաքի:

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Դու, մայրասպա՛ն, մեռելո՛ց էս
սպաւիրանս:

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Պղծված էր իմ մայրը երկու ոմիրներով:
ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Ինչպե՛ս, մեկնի՛ր. դատաւարները

600

թող խորհեն:

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Սպանելով իր այրին՝ նաև իմ հորն սպանեց:
ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Բայց ողջ էս դու, իսկ նա մեղքն իր

քայեց մահվամբ:
ՕՐԵՍՏԵՍ.— Երբ ողջ էր նա, ինչո՞ւ ձեզնից չէր հալածվում:

ՏԱՍՆՄԵԿԵՐՈՐԴ ԷՐԻՆԻՍ.— Զի համարչուն այրի չէր նա
գրկել կյանքից:

605

ՕՐԵՍՏԵՍ.— Մի՞թե նման մի մոր հետ էս համարչուն եմ:

ՄԱՆՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԻ ԷՐԻՆԻՍ.— Ինչպե՛ս կարող էր թե՛զ սենի
Շաւ արգանդոս:

Ո՛ր ոճրագործ, ուրախե՛տ է արշուճը մոր:

ՄԵՆՍԵՆԱԼ.— Վկա՛ս եղիք, պաշտպա՛ն կանգնիք ինձ, Ապրիլո՛ն,
Երե իրոք արդարորեն եմ ես ապանել:

610

Զծիւնեցի, ինչ արել եմ այն արված է.

Մսմայն իրաւ եմ ես, թե ոչ՝ ինքդ վնդիք,

Ինչ դու վնդեա՛ւ ա՛յն էլ կստեմ ես առաւելին:

ՄԵՆՍԵՆԱԼ.— Զե՛զ եմ դիմում, արե՛նակա՛ն դարձաւորներ,
Իրաւ է Շաւ. գուշակ եմ ես ու չեմ ստում:

615

Իմ գանկից ես դեռ չեմ հաշտնել գուշակութուն

Ոչ մի սարի, ոչ մի կնոջ կամ քաղաքի՝

Առաւել Ջաւի հրաւաւնի. դից հայրն է նա:

Խորհեցե՛ք այս ճշմարտութեան ուժի մասին

Եվ Հոր կամքին միշտ հնազանդ դուք մնացեք,

620

Ձի ձեր ուխտը երբեք գորելչ չէ հիտսից:

ԵՐԳՉԱՅԻՄԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Դու ստում ես, որ Ջաւն ի՛նքը
քեզ թելարեց

Օրեւտելին պատգամել, որ հորը ապանած

Իր ծնոթին գրկի աճե՛ն մեծարաւերից:

ՄԵՆՍԵՆԱԼ.— Վայերո՛ւ է քաղդասել մահն ազնիւ սարի,
Որին Ջաւը մեծարել էր գալազանով,

625

Մի նե՛նգ կնոջ փախմանի հետ: Եվ ո՛չ մարտում,

Մեւագոնի սրաթոխչ ու հեռահար

Նեւի՛ց շրկեալ: Ականջ դրեք, ո՛վ Աթենաս,

Սառ հաւաքված դասաւորներ այս դիպվածի:

630

Արշախանքից նա, վարտակած ու հաջողակ,

Գարձաւ իր սուն: Կի՛նն ընդունեց նրան բերկրուն,

Բարձր տարաւ, քայք էր գոռից պիտի էլնէր,

Գի՛տն անէ: Ծածկոց նետեց, ինչպէս վրան,

Քի պերճ սքողով այրին սակձած՝ նա հարվածեց...

635

Արաւիսին էր նրա վերջը, ձեզ սրտմեցի

Մահը տորսի սուսջնորդի, արգո մարդու,

Եվ աւ ամպեց, որ ցատուք կրծի, լկի

Ձեր սրտոք, զի դատը դո՛ւք պիտի վնդեք:

ԵՐԳՉԱՅԻՄԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Ըստ թե՛զ՝ Ջաւը նախապատմում է
հայրերին:

640

Իճը՛ն հապա շղթայեց իր հապ Կրոնասին.

Այն սրտաքին խոսքերդ չեմ համարելովում:

Լսեցե՛ք այս, դատավորներ՝, վկա էք դուք:

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Օ՛ր գարշ հրեշ, սաստիածներին հաւրակրելի,

Զե՛ որ շոթան միշտ միջոց կա խորտակելու,

645

Ազատութեան բոլոր միջոցներ կգտնակն:

Բայց էրբ հողը կլսենէլ է արյունն այրի,

Մտայալ՝ կրթէք էլ հարստութեան նա չի առնի:

Հայրս անգամ դրս հնարդ չգիտե.

Նա՛, որ առանց շնչակոտոր իսկ լինելու,

650

Ի գորտ է շրջել ամեն բան գգիսիւայր:

ԵՐԳՉԱԽՍԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Հայրս ինչպե՛ս ես պաշտպանում

դատը նրա,

Ով հարազատ մոր արյունը հեղեց հողին:

Ինչպե՛ս կայրի նա Արգասում, իր հոր սամ մեջ,

Եվ կրիպչի բազիմներին հաւարակաց,

655

Ո՛վ կեկոյի նրա հետ ջուրը սրբազան:

ԱՊՈԼԼՈՆ.— Այդ էլ կանեմ, և խոսքս առուց է, իմացի՛ր:

Զարնի ծնողդ նա չէ, ով մայր է կոչվում.

Նա սերմանված պտուղի սուկ անուցողն է:

Հայրն է ծնում, մայրը՝ գարնին, ինչպես հյուրի,

660

Ընդունում է, եթե դիք չեմ եղծում երան:

Արդ, ձեզ ցուց սամ իմ խոսքերի ապացուցը.

Հայրը ծնում է առանց մոր, աստ ձեր կողքին

Գտնվում է օլիմպացի Զևսի դուստրը:

Զի անուցվել նա արգանդի իտվարի մեջ.

665

Ի՛նչ դիցուհուց նման զարկակ ծնունդ կաններ:

Ես, ո՛վ Պաղլաս, ինչ չափով որ ունակ լինեմ,

Պիտ գորացնեմ ջաղաքը քո, գորքը նրա,

Սրան էլ ես առաքեցի քո օջախը,

Որ հալիսոյան հախառարիմ լինի նա քեզ,

670

Հանձնի նրա՛ դու ձեռք քերես նոր դաշնակցի:

Հախթո՛ նրա հեռակողմերը սերնդակից

Պիտի հարգեն ձեր այս դաշինքը անխարդախ:

ԱԹԵՆԱՍ.— Արդ, սրանց պիտ հրամայեմ խղճի մտքը

Քվեարկել, զի բավարար իտեվեց այստեղ:

675

ԵՐԳՉԱԽՍԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Ես իմ բոլոր նետերն արդեն

սքծակեցի,

Մնում է սուկ ապստել լուծմանը այս վեճի:

ԱՅՏՆԱԿԱՆ (Ապոլլոնիսն և Օրփեոսեոսին). — Իսկ դո՛ւք,

իկչախ՛ս խոսաստե՛ս ձեր մեղադրանքից:

ԲՈՒՄԱՆՆԱԿԱՆ. — Ինչ ասված է՝ այն ասված է. քստարկեցիս

Հարգեցե՛ք ձեր ոխան, ո՛վ օտար դատարկորեն:

680

ԲՈՒՄԱՆԱԿԱՆ. — Առաիկե՛ի մարտի՛կ, օրենքս լսեցե՛ք:

Աննախառեայ՝ արքան դատ եք աշտնդ վարդա՛ս.

Արունեան է թող Հզեա՛ի ժողովորդի

Այս ասոյանք հապերժորեն գոյանե՛ի

Արես ասածու քրի վրա: Ճանրար էին

685

Արանդ զարկել անազուններդ, եք կռիւ՛մ

Թշուա՛ի դեմ արշապեցին: Հին պարուսի դիմաց նրանք

Խառնեցին բարձրաշուարակ մի նոր քաղաք

Եվ ձուկեցին այն Արեսին. աշտնե՛րից էլ՝

Անխա՛նալք՝ Արեսպագոս: Թող քրորն այս

690

Գիշեր ու գօթ վախ, ակնածանք ձեզ ներշնչի

Եվ ետ պահի քաղաքացվոց մեղանշերոց:

Բարաբրամ հար թող իմ օրենքը շատե՛ալի.

Երե վճիռ գետը տղմուս վտակներով սալակա՛նլի,

695

Էլ նրա մեջ չի գունլի խմելու ջուր:

Իմ հողորդն է քաղաքացվոց՝ չհաճողորժել

Ո՛չ քոնոթյուն, ո՛չ անհիշա՛ս գոյակցութեան:

Ձեր քաղաքից երբեք երկյուղը մի վաճեք.

Ափն անգետ՝ ոչ մեկը չի մնա շիտակ:

Արդա՛ր եղեք, երկյուղեցե՛ք մեծապատիվ այս ասոյանից

700

Եվ ձեր երկրին, ձեր քաղաքին ձերք կրե՛րեք

Փրկիչ նեցուկ, որպիսին ոչ մի ազգ չուճի

Ո՛չ անյութական, ո՛չ Պերուսի եզերքներում:

Թող անխաշտ մնա ասոյանդ համիտյան,

Վեհաբարտի՛մ ու խիստ դատող, քանզի ես այն

705

Կարգել եմ գերք արթուն հսկիչ քնածնե՛րին:

Արաիսին է իբրևսն իմ, ո՛վ քաղաքացիք,

Ողորձ է այն և զափքին: Այժմ հարկ է ոտքի կանգնել

Ու քստարկել, անկողմնակալ վճիռ հաճել՝

Անճածելով սուր երդումից: Ես վերջացրի:

710

ԵՐԳՈՒՄՈՒՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ. — Խորհորդ կասմ ձեզ շանարգել

Ձեր երկրի

Անդ հրոյժն՝ մեր մոլեգո՛ն այս կաճարին:

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Իսկ իմ սրտովերև է ձեզ՝ հարգել իմ և Ձեր

Գուշակությունը, փախեցեք դուք նրանից:

ԵՐԳՉԱԽՄԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Բո ինչոք չէ արյունալի գործին
իստեղծել,

715

Էլ չես լինի դու անարատ իբրև գուշակ:

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Ըստ քեզ՝ հա՞յրս էլ մեղաւեք գործեց,
էրբ որ անասց

Աղերաստնիքն Իքսիոնի, ով առաջին մարդասպանն էր:

ԵՐԳՉԱԽՄԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Խոսի՛ր այդպես, իսկ ես,
թե դատը չշահեմ,

720

Ետ կդառնամ այս երկիրը սառուհասով:

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Աստվածների մեջ փառեմի և նորագույն

Անարգ ես դու, հաղթանակն ինչ կլինի:

ԵՐԳՉԱԽՄԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Դու Փերեոսի տանը արդեն
հարկադրեցիր

Մոյրաներին անխեղությունն սուս մի մարդու:

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Ձի սրդար է քարեպաշտին նեցուկ լինել,

725

Մանախանդ էրբ դրա կարիքը ես ունի:

ԵՐԳՉԱԽՄԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Գայթակղեցիր դու գինիով
գտնածիս ղից

Եվ ճիւղավորց օրէնքներդ խորոսկեցիր:

ԱՊՈՒԼՈՆ.— Կա՛ց, չես շահի դու այս դատը և քո թույնը

Դուրս կծայթես, սակայն գիրոցի՛ր. ոսոխիդ այն չի վնասի:

730

ԵՐԳՉԱԽՄԲԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Դու, պատուեմի՛, անարգում ես
ստուսվեցիքն.

Բայց կարասեմ միևնչև դատի վերջաքսւեք,

Այնժամ կասեմ՝ կոնդեգնե՛մ, թե՛ ոչ ես այս քաղաքի մեջ:

ԱԹԵՆԱՅ.— Իմն է վերջին ձայնը, վեճը ես պիտ լուծեմ:

735

Նեոսմ եմ իմ քրքեկն հոգոտ Օրեստեսի,

Ձի մայր չէ ինձ ծնունդ տվել, և այրակաւն

Ստեղծայն ինչ մտտ է սրտիս, լուկ կնությունն է ինձ օտար:

Ամբողջ հոգով սրտկանում եմ ես իմ հորը,

Ռատի քնամ չեմ կարեկցում այն կնոջը,

740

Որ տղանել է իր անուսնուն՝ տասն իշխողին:

Հաղթանակը Օրեստիսնն է, եթե անգամ

Բաշխվեմ ձայնեքդ հախաւար:

(Նեոսմ է քվեկ):

Թող հաշվարար

Գառարկորներն իմույնն հաւենն քիեներդ աւարներինց:

ՄԱՅԵՆ.— Օ՛ Ապողոն, Փերս՝ս, վեճն ի՛նչ վերջ կուսենաւ:

ԳՅՄԱՍԻՐԻ ԳԼԾԱՎՈՐ.— Օ՛ սն Գիշեր, մա՛յր, տեսնո՛ւմ ես
այս ստեճն:

745

ՄԱՅԵՆ.— Կախաղան է սպառում ինձ կաւ լուսն արեփ:

ԳՅՄԱՍԻՐԻ ԳԼԾԱՎՈՐ.— Այտոճե՛տ էլ կապենք պատվով,
թե՛ անարգքած կրախաւենք:

ՄԱՅԵՆ.— Ար՛շտ հասնեցեր քիեներդ, ո՛վ օտարներ:

Հաշվարկի մեջ թող շիճի խարդախություն:

Մեկ ձայն պակաս՝ և կիճի մեծ պատուհաս,

Մեկ քիւտ արեւ՝ և կհաւնի օջախը հին:

750

ՄԱՅԵՆ.— Այրը փրկվեց, թնայեաւ արյուն է նա թափել.

Քիեներդ իրոք բաշխվել են հալաւար:

ՄԱՅԵՆ.— Օ՛ Արեւնաս, դու փրկեցիր օջախը իմ

եղ հայրենի հողից գրկված արուաքոյալին

եւս դարձրիր: Հեյլեճներդ սփռի ստեճ.

«Այս արգուցի այրը վերստին տեր է դարձել

իր հոր ինչքին, զի՛ Դալլասն ու Ապողոնը,

Այն երրորդ Փրկարարը անհնազոր՝

Մեծարեցին նահառակված նրա հորը:

Մեքոճեցին մոր իրախոճքի պաշտպաններին»:

Ինչ ես հինա երկրիդ և քո ժողովրդին

Համերժական, անխախտ երդմամբ խոստանում եմ,

Հնաւնայով իմ հոր տունը՝ ոխառում եմ ձեզ,

Որ արգուցան հողում իշխող և ոչ մի այր

Չի շարժվէր թշնամական տեղով պատեղ:

Եթե մեկը իմ այս երդմանը զանց անի,

Գերեզմանիս միջից նրան ես կսուսքեմ

Սնունդի արեւակիքներ, ու կարշափի

Եւ անազոն, չարագուշակ ուրիներով.

Կիսանքները կհարկադրեն նրան զոջուր:

Ինչ ով անհեճ պատմի քաղաքը Դալլասի

Եղ դաշնակից զնկրով նրան միշտ ստատրի,

Երա հաւնդեպ ես կիճեմ քարչացական:

Մեքոք քարքաւ դու և ազգը քո ռաւակի,

Մարիսի դեմ թող նա կանգնի միշտ անհնախանջ՝

Փրկե՛ք ուժով ու հարթական նիզակներով:

(Քիտակն ու Ապողոնը զնում են):

755

760

765

770

775

137

ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ.— Ապա՛ղ, ապա՛ղ, նոր ստալածներ,

հին օրենքը

Սարուի 1

Գուք ոտնեցիք և խեցիք իմ ձեռքերից մայրապանին:

Ես՝ ահագանիվ ու տարաբախտ, եղո՛ւկ, եղո՛ւկ,

780

Այս երկրի մեջ, ի պատառիտան,

Պիտ թույն ախտան, թույնն իմ պոռի,

Ժանտ ցայտեղը կդարձնեն հողը ահպտող,

Եվ վարակից արգանդը՝ գոց,

Ծանկ՝ ահա երև, մեքն կենա:

785

Ապա՛ղ, ապա՛ղ, արդարություն, սիրտ սերմանում

Այս եզերքի հողում ժանտախտ մարդակործան:

Որբա՛լ: Ինչո՛ւ դա ինձ կօզնի:

Ծագակվա՛ծ եմ,

Հաղարացիք

790

Անուսնեղի փշտ սիրտ կրեն:

Եղո՛ւկ ձեզ, ո՛ւ վայտը ջանիկ,

Անարգ դառնք մոլո Գիշերի:

ԱԹԵՆԱՍ.— Ի՞նչ խեցեք և մի՛ վայեք մեծահասակ,

Ձի պարտությունն դուք չեք կրել, այլ իսկապես

795

Չշահեց այս դատը ոչ ոք, ահարգ չեք դուք:

Այստեղ Չևսի պայծառ վճիռը խեցիկք,

Եվ մեզ վկա եղավ ինքը՝ կանխասացը,

Որ մեղաանքից Օրենստեսք մաքրվել է:

Մի՛ մոլեգնեք և մի՛ թափեք ձեր ժանտ ոխն այս

800

Երկրի վրա, մի՛ սերտանեք ահաբողոքություն՝

Հեղեղելով ձեր գերբնական մահաթույնը,

Որ ողջ ցանքսը կլափի թիրտ ժանիքներով:

Ես՝ լիափն իրավաստ, ոխտում եմ ձեզ

Տալ սարաւտան, մի՛ արտալայր իմ երկրում,

805

Որ կհառնեք սերճ գափերին, օջախի մտ,

Եվ կպատվի ձեզ ժողովայրն այս բաղաբի:

ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ.— Ապա՛ղ, ապա՛ղ, նոր ստալածներ,

հին օրենքը

Անտիարուի 1

Գուք ոտնեցիք և խեցիք իմ ձեռքերից մայրապանին:

Ես՝ ահագանիվ ու տարաբախտ, եղո՛ւկ, եղո՛ւկ,

810

Այս երկրի մեջ, ի պատառիտան,

Պէտ թուցն սիրեմ, թուցն իմ պարի,
Ժամեր ցայտերը կոտորմունց հողը սեւաբուռ,
Եվ փայտակից արգանդը՝ գոց,
Ժամն՝ անտերև, մերձ կրնա:

815

Ախա՛ն, ախա՛ն, ստորաբույր՝ն, պիտ սերահանձ
Այս եզերքի հողում ժանտախտ մարդակործան:
Տղբա՛լ, ինչո՞ւմ դա ինձ կօզնի:
Ժանակիս՝ ծ եմ,

820

Տարաբացիք
Սնանկների վիշտ պիտ կրեն:
Երո՞ւմ ձեզ, ո՞ւմ ապերջանիք,
Անարգ դասեր մութ Գիշերի:

ՄԻՆԱԿԱ.— Անարգիս շեր, մարդկանց հանդեպ ձեր
ցամախ մեջ

825

Տո՛ւսպ եղեք, հողը մի՛ պղծեք, դիցմո՞հեն՛ր:
Ենթարկվում եմ ես Ձեւին, և... ասե՛լ արդյոք.
Անտիսններից հայտնի է լոկ ի՛նձ բանալին
Այն սրանի, ուր փակի տակ շանթն է հրա:
Քաղց հարկ շխա ձեզ սպանեալու, անասցե՛ք ինձ
Եվ մի՛ սիրեք իմ կրկրոյ ձեր հանդուգն,
Արձալիրքներ գոծող լեզվի պտուղները,
Տող հանդարտվի ձեր դասն ոխի սև ալիքը:

830

Գոռ կլիներ ինձ դրացի գերապասիւմ,
Մոնակներից, պսակներից առաջ մարդիկ
Ձեզ կձոնեմ վիշտ նորիներն այս լայն հողի,
Ու դոռ հապտտ տայն խրատու կորվատեք:

835

ՄԻՆԱԿԱՄԻՄԲ.— Ա՛խ, այս վիշտը սիրտի կրեմ,

Ստորի՞ն 2

Ես՝ զսուսախ, պիտ երկրի տակ իջնեմ հիմա՝
Անպատիությունը փարկաբեկված:
Համակ փտվում եմ զայրույթից, սրտմտաճրից,
Երո՞ւմ, երո՞ւմ ինձ, օ՛ երկիր.

840

Այս ի՛նչ ցամ է
Իմ ողջ մարմինը համակել:
Ախա՛նք դիր ինձ, մա՛յր իմ Գիշեր,
Անտիսնները իմ վաղեսի պատիվն այժմ
Խորումկեցին
Անարատի խարդախությանը:

845

ԱԹԵՆԱՍ.— Ես հեղուս եմ ցաւումդ, զի տարիքով ես:

Բո հաւսակի հաշվին ինձեցից զիտուն ես դու,
հայց ինձ էլ է Ձևը տակ խոհեանայուն. 850

Հեռակալով օտար հողեր՝ իմ երկիրը
Դու կցաւկիստ, գուշակում եմ այդ բունը քեզ:
Ժամանակի հոսանքի հետ իմ քաղաքը
Նոր փառքերի պիտի հաւեցի, և թո գահը
Էրեթթեւի օջախի մոտ կպանծացնեն 855

Արանց, կասանց թափորները. նահալ պատիւ
Այերկրացի մարդկանց մեջ շնու գունի երբեք:
Տրեւե՛ն՝ մի սերմանիք սառ, իմ եզերքում
Արշունայի պատակառումներ, մի՛ բռնկիր
Մոլեցնոթյամբ պատանոց պիտեն առանց զիճու: 860

Մի՛ տողորիք հողիներն իմ քաղաքացից՝
Աքաղաղի հաւնոցնոթյամբ, երկպառակիչ կազ մի՛ նյութիր.
Թող չըզնեն մի՛նչանց հաւնէալ անզայոթյամբ:
Իսկ պատերազմ օտարուստ միջտ էլ կգանեն
Նրանք, ովքեր հաւնակված են փառքի տեւնչով: 865

Չեմ ուզում ես արչրաւաւարտ օջախիս մեջ:
Այսպիսին է քեզ ողորկած իմ առաջարկը.
Գործել բարիք, առանալ բարիք և բարեխառ
Ապրել երկրում աւտովածներին հոյժ պիտէի:

ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ.— Ա՛խ, այս փշուղ պիտի
կրեմ, Անտիստրուիէ 2 870

Ես՝ զառամս, պիտ երկրի տակ իջնեմ հիմա՝
Անպատկոթյամբ վարկաբեկված:
Հաւեսկ փառվում եմ զայրույթից, պատկուսանքից,
Եղո՛ւկ, եղո՛ւկ ինձ, օ՛ր Երկիր. 875

Այս ի՛նչ ցալ է
Իմ ողջ մարմինը հաւնակել:
Ակա՛նջ դիր ինձ, մա՛յր իմ Գիշեր,
Ատովածները իմ փաղեմի պատիվն աշծմ
Խորտակեցին 880
Անպարտելի խարդախոթյամբ:

ԱԹԵՆԱՍ.— Բարի խորհուրդ քեզ տալուց ես չեմ ձանձրանա.
Դու չես ասի, թե դիցուհին երխուսաւարդ
Եվ ծողովուրդն իր քաղաքի քեզ՝ զառաւիթ

Անհրաճեալ իրենց հողից անսպասելոյստեք արտաքսեցին:

Ո՛հ, եթէ դու հարգում ես ուժը Պիտոյի 885

Եվ ամոքիչ ու մեղմացնող խոսքը լեզվիս,

Այստեղ մնա, իսկ եթէ չես ուզում մնալ,

Գու անհրաճ մի՛ սպառնա իմ այս ոստանին

Բո ցասումով, քո մոլուցքով ու կոքիւնահատք,

Չի իտրհորդ եմ այժմ տալիս քեզ այս երկրում 890

Արդարարար իշխել՝ հապերժ մեծապատիւ:

ԵՐԳՉԱՆՍԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Ո՛վ տիրուհի Աթենաս,

Ինձ որտե՛ղ կտաս դու օրեսան:

ԱՅԵՆԱՍ.— Անդ, ուր չկա քնալ շարիք. հաւաճայնի՛ր:

ԵՐԳՉԱՆՍԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Թե հոժարեմ, ինչո՞վ արդյոք

Ինձ կպատուեն:

ԱՅԵՆԱՍ.— Ոչ մի օջախ կամքիդ դեմ չի քարգալսածի: 895

ԵՐԳՉԱՆՍԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Դո՛ւ կքնծայես ինձ այդպիսի

Տգրուօյուն:

ԱՅԵՆԱՍ.— Կերչասնեքացնեմ նրանց, ովքեր քեզ կհարգեն:

ԵՐԳՉԱՆՍԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Եվ տալի՛ս ես ինձ երաշխիք

հապերժական:

ԱՅԵՆԱՍ.— Չեմ խոստանա այն, ինչը չեմ կատարելու:

ԵՐԳՉԱՆՍԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Սփոփեցիր ինձ, բարկությունս

հանդարտվում է:

900

ԱՅԵՆԱՍ.— Եթէ մնաս, ձեռք կքերես քարեկամներ:

ԵՐԳՉԱՆՍԻՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ.— Արդ, ի՞նչ ես ինձ հրաճայում

ցանկալ երկրիդ:

ԱՅԵՆԱՍ.— Հաղթանակ, որ տրտմութեանք չի խեղաօրոյրվի:

Թող ծովերի ջրերից ու ցամաքներից,

Թող երկնքից, արե՛ր վառ լույսով ցողված,

905

Բաճիճների պոքն այս երկիրը հովհարի:

Թող խաչները առատ լինեն, հողը՝ բերրի,

Թող անհատոր հապերժ ծաղկի քաղաքը իմ,

Եվ արդարեք լինի միշտ սերտը մարդկային,

Թող անբարժշտ մարդկանց պտուղը տակ կորչի,

910

Բաճիճ, իբրև մի այգեպան, սիրում եմ ես,

Երբ անկործան ազնիւլ բույսերն են լոկ անում:

Սա է քո հոգն, իսկ ասպարեզը ռազմական,

Ձեռնախարտերը պանծալի իմ փոյթն են տակ,

Ես պիտի հոգանամ, որ այս ուսումնեւ ամենահարց
Միշտ մեծարեման մահկանացու բոլոր մարդիկ:

915

ԿՈՍՍՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ.— Ընդունում եմ դրացությունը Պալլապի, **Մարտի 1**

Ձեզ անսխառնի քաղաքը այս,
Որ սիրում եմ Արեւը, Ձեան ամենապար:
Նեցուկն է այն սատկածների,
Բազմիկների պաշտպանն է այն և սուրբ զարդը հեղինակացից:
Քուշակում եմ քարի գալիք,
Արթում եմ ես լախակամ,
Որ արևի լուսն շողը հողից ծնի
Առատարույս, երջանկաբեր
Բյուր բարիքներ կեանապարզն:

920

925

ԱԹԵՆԱՍ.— Բարեկամությունն այս գործն արեցի

Տառանիս համար. գորեղ, անողորմ
Դիցուհիներիս սատ թնակեցրի,
Քանզի նրանց է վիճակված վարել
Ողջ մարդկայինը:
Ում անչար աչքով նրանք չհայեմ,
Նա չի խաճաճ՝ որսերից իրեն
Արեւը զարկեց, նախնաց մեղասանքը
Կուսնի նրան դեպի հասուցում:
Հոխորտո՛ւմ էիր. կիրթանվես լո՛ւտ,
Նրանց մոլորքը թեզ հող կդարձնի:

930

935

ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ.— Ծառակործան ժանախորշակ, մի՛

փչիր այստեղ,

Անտիստրոֆի 1

Մի՛ եղծանիք պարզեր իմ,
Մի՛ խորշակիք աչքերը թաքմ ընծյուղների,
Քո տարածքի ներսո՛ւմ դու կաց:

940

Բույսեր լախող անագորույն սխառն այստեղ թող չմերձեցա:
Թող իսաշենքը բարգավաճեն,

Հղիանան գույգ գանձերով,

Եվ այս երկրի բազմահարուստ ընդերքը թող

945

Հասուցանի շնորհը դից՝

Ծռայելով քյուր ընծաներ:

ԵՐԱՅԷԼ.— Լսո՛ւմ եք դուք,
 Ռ՛յ թողաքի պահապաններ,
 Ե՞նչ են նրանց ձեզ ցանկանում: Մե՞ծ են, հզո՞ր 950
 Էրիթրոսեյիլ ակեմահների կանառի մեջ
 Ե՛վ աշխարհում առորեքկրքա, մարդկանց հանդես
 Այննայր է նրանց ուժը ու բացարձակ:
 Ռե՞սնց աչքերը կուրսնում են միջու բարոց,
 Ռե՞սնց՝ նրանք շնորհում են ցնծունե երգեր: 955

ԵՐԱՅԷԼՈՒՄԲ.— Թող այսուհետ չկործանի Սարսփե 2
 Մարդկանց մահը ակեմահների,
 Ե՛վ կույտերին գեղեցկառես
 Սարսփե՛ք առաքիներ,
 Դե՛ք, զոքալոր 960
 Պիցուսիներ, ո՛վ Մոչրաներ,
 Ռ՛յ զալակներ ինձ ծնած մոր.
 Անե՛նայն ինչ բաշխում եք դուք արդարարար,
 Բշխում բոլոր օջախներում
 Հար սպանմարդ ակեղորեն 965
 Արդարացի ձեր պատիժով:
 Գից մեջ դուք եք բոլորից շատ մեծապատիվ:

ԵՐԵՆԱԿՍ.— Բերկեցնում է ինձ իմ երկրի համար 970
 Այս բարեհաճ դից գործած բարիքը:
 Գիտո՞յի աչքերն ինձ սիրելի են,
 Բանգի հեկեցին լեզվիս, բերանիս,
 Ե՛վ ակորդիլեյի ժախտ էակներին հաջողվեց մեղմել,
 Հարթանակ տարավ Չես-ճարտասանը:
 Հարկո՞ծ մեր միջև 975
 Թող ինձ մոցույթ բարեգործությամբ:

ԵՐԱՅԷԼՈՒՄԲ.— Աղոթք եմ ես անում հաև, Անտիսարսփե 2
 Որ երբևէ այս առաւանում
 Խուսիսքյուն չբորոտա,
 Թող չխախտ հողն սև արյուն 980
 Բաղարացու,
 Ե՛ր վրեժի ցաւունն այնժամ
 Դիտ մահվան դեմ պահանջի մահ
 Ին թողաքում ծնունդ տա նոր մեղսանքների:
 Թող փոխադարձ սիրով այստեղ

Հրճվե՛ն բոլորք միասին Եվ թող ասե՛ն միշտ մեկ սրտով. Միասնությամբն ուժեղ դեղ է մարդկանց հաճար:	985
ԱԹԵՆԱՍ. — Դեպ բարի խոսքը նա գտավ ուղի, Ձի իմաստուն է: Ու թեպէտ տեսքով տակաւի է նա, Բայց իմ ուսումին քերեց մեծ բարիք: (Քաղաքացիներին) Բարեկամներին բարեկամաբար Հար մեծարեցե՛ք, և այս ուսումը Դուք հռչակեցե՛ք Ձեռ շիտակութեամբ կատարելական:	990 995
ԵՐԳՉԱՍՈՒՄԲ. — Հրճվի՛ր, հրճվի՛ր հարստությամբ քո ցնձանիթ, Հրճվի՛ր, ո՛վ ազգ այս քաղաքի: Ձեւի գահն է քեզ գոքաւիզ, Սիրելին էս իր սիրելի կույս աղջկա, Իմաստնացի՛ր դու օրեցօր: Միշտ պատվում է Հայրը նրանց, Ում Պաղլաւն է հոխանալոր:	Սարսփե Ց 1000
ԱԹԵՆԱՍ. — Հրճվեցե՛ք և դո՛ւք, ինձ՝ հարկ է այժմ Ցույց տալ ձեզ ուղին դեպ ձեր օթեան՝ Տողեկցորդների վառ ջանքերի տակ: Եկե՛ք, սրբազան ողջակեզներով Թող երկրի ներքո աղետը կանխի, Մնա ընդերքում, և թող հարիքը Իմ ուսումը դեպ հաղթանակ տանի: Ո՛վ Կրանասոսի քաղաքաբնակ Չարմեր, հյուրերին առաջնորդեցե՛ք: Թող բարի միտքը Դեպ բարին մղի իմ քաղաքացւոց:	1005 1010
ԵՐԳՉԱՍՈՒՄԲ. — Հրճվի՛ր, հրճվի՛ր, դարձյալ խոսքս կրկնում եմ: Դո՛ւք, բոյր՛ող այս քաղաքում, Մարդի՛կ և դի՛ք, որ Պաղլաւի Այս ուսումի բնակիչներն էք մշտական. Ով ինձ՝ հյուրիս պատեղ պատվի,	Անտիստրոփե Ց 1015

Ին մենեա երբեք պատճառ
Ին փճակը պարտախնու:

1020

Երես

ԵՆԱՍ.— Հաճո են ինձ այդ խոսքերդ և ուխտդ քո:

Արդ, կողեկցեմ քեզ լուսահոյդ ջանի ցոյքով
Պեզ ընդերքդ, ապարանքդ քո ստորերկրա:

Եզան մեզ հետ կուտքս հսկող քրտահիճեր
Եվ թեւսի համայն երկրի գարդն՝ ազգը իմ,
Մի փասուշուք թախոր՝ կախանց, մանուկների:

1025

Անասրդների ամբոխը մեզ կփախա,
Ու ամենքը՝ ծիրանագույն հանդերձներով:
(Ամբոխի՛ն)

Պարզի՛վ արեք, ջաների հուրը թող վառվի՛,
Եվ արտեստո՛ մեր հող մտած քարի խուճքը
Թող հոչակի՛ իմ ստանը երջանկութեամբ:

1030

ԵՐԵՒ ՄԱՍՆԱԿԻՃՆԵՐ.— Արդ, Գիշերի մեծ ու արզոն
զառամ դարեր,

Սարոփե 1

Ձեր օթևան դուք գնացեք
Մեր այս գլխաթ թախորի հետ:
Ամեն մեկը դրվատանքի ե՛րգ թող հնչի:

1035

Այս երկրի վաղեջական ընդերքների՛ն
Մենք ընծաներ, բազմամեծար
հոջակեզներ պիտի ձոնենք:
Ամեն մեկը դրվատանքի ե՛րգ թող հնչի:

Անախարոփե 1

Դո՛ւք, ողորմած ու քարեմիտ
Գիցուհի՛ներ մեր սուրբ հողի, եկե՛ք մեզ հետ,
Այս ճանապարհն անցեք բերկրո՛ւն, այդ բոցակեզ
կերոններո՛վ,
Մեր երգի հետ դուք ջնճացե՛ք ուրախաձայն:

Սարոփե 2 1040

Թող Դաշի՛ճը արդ հեռակի
Մեր ջաների՛ն, զի Դալլասի քաղաքացվոց
Այն փճակն են բածի՛ն հանեչ ամենատես Զեսն ու Մոյրան.
Մեր երգի հետ դուք ջնճացե՛ք ուրախաձայն:
(Թոյրը գնում եմ):

Անախարոփե 2
1045